

**Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5
hallituksen esityksen johdosta laiksi torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n
muuttamisesta**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 20 päivältä maaliskuuta 1984 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 23/1984 vp. laiksi torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt edustaja Raatikaisen ym. lakialoitteen n:o 130/1983 vp. laiksi torjunta-ainelain muuttamisesta, edustaja Rehnin ym. lakialoitteen n:o 25/1984 vp. laiksi torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta, edustaja Könkkölän ym. lakialoitteen n:o 32/1984 vp. laiksi torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta sekä edustaja Anna-Liisa Jokisen ym. toivomusaloitteen n:o 1049/1983 vp. vesakkojen hävittämisestä ilman vesakkomyrkyjä, edustaja Söderströmin ym. toivomusaloitteen n:o 1129/1983 vp. mekaanisen vesakontorjunnan tehostamisesta ja edustaja V. Vennamon toivomusaloitteen n:o 1149/1983 vp. vesakkomyrkytysten kieltämisestä. Eduskunta on lähettänyt lakialoitteen n:o 130/1983 vp. valiokuntaan 16 päivänä syyskuuta 1983, lakialoitteen n:o 25/1984 vp. 9 päivänä maaliskuuta 1984 ja lakialoitteen n:o 32/1984 vp. 20 päivänä maaliskuuta 1984 sekä mainitut toivomusalitteet 17 päivänä kesäkuuta 1983.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuuluttavina maa- ja metsätalousministeri Toivo Yläjärvi, vanhempi hallitussihteeri Matti Setälä ja vt. suunnittelija Aulikki Kauppila maa- ja metsätalousministeriöstä, erikoistutkija Marja-Liisa Hatula ympäristöministeriöstä, ylimetsänhoitaja Sakari Pirinen metsähallituksesta, tarkastaja Kaija Kivinen työsuojeluhallituksesta, professori Tauno Kallio Helsingin yliopistosta, professori Erkki Lähde ja vanhempi tutkija Ukko Rummukainen metsäntutkimuslaitoksesta, professori Pekka Nuorteva Helsingin yliopistosta, lakimies Aila Lind Suomen Kunnallisliitosta, lainopillinen sihteeri Salme Sauvonsaari Suomen Kaupunkiliitosta, metsänhoitaja Timo Nyrhinen Maataloustuottajain Keskusliitosta, metsänhoitaja Matti Oksa-

nen Metsäteollisuuden Keskusliitosta sekä puheenjohtaja Esa Ihalainen Maaseututyöväen Liitto ry:stä.

Hallituksen esityksen mukaan vesakontorjunta-aineen levittäminen ilma-alueesta olisi ilman asianomaisen kunnan lupaa kielletty. Maanomistajan hakemuksesta kunta voisi piirimetsälautakuntaa ja lääninhallituksen ympäristönsuojelutoimistoa kuultuaan myöntää luvan hakemuksessa esitetylle alueelle tai sen osalle. Lupa voitaisiin myöntää, jos lentolevityksestä ei aiheutuisi mainittavaa haittaa luonnonsuojelulle tai paikalliselle väestölle ja vesakon hävittäminen muilla menetelmillä aiheuttaisi maanomistajalle kohtuuttomia kustannuksia. Ehdotuksen mukaan kunnanhallituksen päätökseen saisi hakea muutosta maa- ja metsätalousministeriöltä, jonka päätös olisi lopullinen.

Lakialoitteeseen n:o 130/1983 vp. sisältyvän lakiehdotuksen mukaan torjunta-aineen levittäminen ilma-alueesta olisi kielletty ilman lupaa. Kunnanhallitus voisi kuitenkin myöntää eräissä poikkeustapauksissa luvan torjunta-aineen levittämiseen ilma-alueesta tietyin edellytyksin. Niin ikään lakialoitteessa ehdotetaan, että torjunta-aineen levittäminen yleisen ja yksityisen tien varrella olisi kielletty ilman kunnanhallituksen lupaa. Kunnanhallituksen päätökseen voitaisiin hakea muutosta lääninhallitukseen tehtävällä valituksella.

Lakialoitteeseen n:o 25/1984 vp. sisältyvän lakiehdotuksen mukaan torjunta-aineen levittäminen ilma-alueesta sekä vesakoiden hävittäminen lehvästöruiikutuksilla olisi pääsääntöisesti kielletty. Kunnanhallitus voisi kuitenkin hakemuksesta myöntää luvan lehvästöruiikutuksiin, mikäli vesakon hävittäminen ei muulla tavalla olisi mahdollista. Kunnanhallituksen päätöksestä saisi valittaa niin kuin kunnallislaissa on säädetty.

Lakialoitteeseen n:o 32/1984 vp. sisältyvän lakiehdotuksen mukaan torjunta-aineen levittäminen ilma-alueesta olisi kielletty. Lakiehdotuk-

sen mukaan olisi kielletty myös vesakon hävittäminen lehvästöruiskutusta käyttäen.

Toivomusaloitteessa n:o 1049/1983 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin vesakkomyrkytysten korvaamiseksi ja vesakkojen hävittämiseksi muilla toimenpiteillä kuin myrkytysten avulla.

Toivomusaloitteessa n:o 1129/1983 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus pikaisesti ryhtyisi toimenpiteisiin mekaanisen vesakontorjunnan toteuttamiseksi niin yksityisten kuin metsähallituksen metsien hoidossa.

Toivomusaloitteessa n:o 1149/1983 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin vesakkomyrkytyksen kieltämiseksi ja vesakkojen raivauksen edistämiseksi myrkyjä käyttämättä.

Valiokunta toteaa, että eduskunta oli päätöspöytäkirjan ottein 16 päivältä syyskuuta 1983 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 57 laiksi torjunta-ainelain 5 b §:n muuttamisesta. Asian käsittelyn yhteydessä valiokunnassa oli ollut kuultavana 18 asiantuntijaa. Lokakuun 28 päivälle 1983 päivätyllä kirjeellään hallitus on kuitenkin peruuttanut esityksensä ja valiokunta on sen johdosta lopettanut asian käsittelyn.

Valiokunta on käsitellyt hallituksen esityksen n:o 23/1984 vp. laiksi torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta ja on todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi.

Asettuessaan esityksen hyväksymisen kannalle valiokunta painottaa sitä hallituksen esityksen perusteluissakin esille tuotua seikkaa, että vesakontorjunta-aineiden lentolevitys on pääsääntöisesti kielletty. Säilyttäessään kuitenkin poikkeustapauksissa mahdollisuuden vesakontorjunta-aineiden lentolevitykseen valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että annettavassa lain täytäntöönpanoa koskevia tarkempia määräyksiä erityistä huomiota on kiinnitettävä torjunta-aineiden lentolevityksen poikkeuksellisuuteen sekä siihen, että levitys saa tapahtua lähinnä vain syrjäisillä ja pahasti vesoittuneilla alueilla silloin kuin maanomistaja sitä haluaa ja kunta asianmukaisessa järjestyksessä myöntää siihen luvan. Annettavissa määräyksissä valiokunta lisäksi edellyttää korostettavan, että luvan myöntämistä harkittaessa mekaanisten ja mekaanis-kemiallisten menetelmien käyttö ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista maaston vaikeu-

den, työturvallisuuden, pitkien matkojen tai ammattitaitoisen työvoiman puutteen vuoksi.

Asian käsittelyn aikana valiokunnassa ja valiokunnan käsitellessä hallituksen esitystä n:o 57/1983 vp. laiksi torjunta-ainelain 5 b §:n muuttamisesta on eräiden asiantuntijoiden toimesta tuotu esille, että maassamme markkinoidaan sellaisiakin vesakontorjunta-aineita, joiden haitallisia vaikutuksia ihmiselle ja ympäristölle ei ole riittävästi tutkittu. Tämän johdosta olisi vesakontorjunta-aineiden tutkimustyötä syytä tehostaa ja pyrkiä kehittämään mahdollisimman haitattomia torjunta-aineita. Sen ohella tulisi tehostaa ja lisätä muihinkin tarkoituksiin kuin vesakoiden hävittämiseen käytettävien torjunta-aineiden haittavaikutusten tutkimista.

Vesakontorjunta-aineen lentolevityksen vähentyminen tulee aiheuttamaan paineita torjunta-aineiden maasta tapahtuvaan levitykseen ja siksi maasta tapahtuvaan torjunta-aineiden levitykseen ja sen riskitekijöihin tulisi kiinnittää riittävästi huomiota. Tämän vuoksi valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että kiireellisesti selvitetään toisaalta ilma-aluksesta tapahtuvan vesakontorjunta-aineen levittämisen vaikutus työllisyyteen sekä toisaalta maasta tapahtuvan levittämisen vaikutus työntekijän työturvallisuuteen ja työsuhdeturvaan.

Valiokunta toteaa, että torjunta-aineiden tienvarsilevityksessä kansalaisilla on suuri mahdollisuus joutua tekemisiin torjunta-aineiden kanssa. Tienvarsilevityksestä aiheutuu myös haittaa ja vahinkoa luonnolle. Tämän vuoksi valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että kiireellisesti selvitetään torjunta-aineiden tienvarsilevityksen tarpeellisuus ja siihen liittyvien varotoimien tarkoituksenmukaisuus ja että tarvittaessa viipymättä ryhdytään asian vaatimiin riittäviin toimenpiteisiin.

Edellä lausuttuun viitaten valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä, mutta tekee siihen kuitenkin seuraavat muutosehdotukset.

Korostaakseen vesakontorjunta-aineen lentolevityksen poikkeuksellisuutta ja sitä, että lentolevitys tulee kysymyksen lähinnä vain syrjäisillä ja pahasti vesoittuneilla alueilla, valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 5 b §:n 3 momenttiin otettavaksi asiaa koskevan säännöksen.

Hallituksen esityksen 5 b §:n 3 momentin viimeisessä virkkeessä on ehdotettu säädettäväksi seuraavaa: "Jos edellä mainittua haittaa tai vahinkoa aiheutuu vain osalla suunnitelmassa esitettyä aluetta, lupa voidaan evätä vain tältä osin." Valiokunnan mielestä virke on epäjoh-

donmukainen ja tulkinnanvarainenkin. Tästä syystä valiokunta ehdottaa virkkeen muutettavaksi seuraavaan muotoon: "Jos edellä tarkoitettua haittaa tai vahinkoa aiheutuu vain osalle suunnitelmassa esitettyä aluetta, lupa voidaan myöntää vastaavasti vain osaa alueesta koskevaksi."

Hallituksen esityksen voimaantulosäännöksessä on ehdotettu, että laki tulisi voimaan vuonna 1984. Kun asian käsittely on siirtynyt kuluvan vuoden puolelle, valiokunta ehdottaa voimaantulo vuoden muutettavaksi vuodeksi 1985.

Koska valiokunta on ottanut käsittelyn pohjaksi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ja asettunut sen hyväksymisen kannalle edellä mainituin muutosehdotuksin, valiokunta ehdottaa lakialoitteisiin sisältyviä lakiehdotuksia samoin kuin myös toivomusalitteita hylättäviksi.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 23 päivänä toukokuuta 1969 annetun torjunta-ainelain (327/69) 5 a ja 5 b §, sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä kesäkuuta 1978 annetussa laissa (434/78) näiltä kuuluviksi:

5 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 b §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lupa voidaan poikkeustapauksessa myöntää läbinnä syrjäisillä ja pahasti vesoittuneilla alueilla, mikäli suunnitelma on asianmukainen eikä torjunta-aineen levittäminen suunnitelman mukaisesti aiheuta sanottavaa haittaa luonnonsuojelulle tai paikalliselle väestölle ja vesakon hävittäminen

muilla menetelmillä aiheuttaisi maanomistajalle kohtuuttomia kustannuksia. *Jos edellä tarkoitettua haittaa tai vahinkoa aiheutuu vain osalle suunnitelmassa esitettyä aluetta, lupa voidaan myöntää vastaavasti vain osaa alueesta koskevaksi.*

(4 ja 5 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1985.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 130/1983 vp., 25/1984 vp. ja 32/1984 vp. sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusalitteet n:ot 1049, 1129 ja 1149 (kaikki 1983 vp.) hylättäisiin.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 1985

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Nieminen, varapuheenjohtaja Hämäläinen, jäsenet Aaltio, Anttila, von Bell, Jyrkilä, Kautto, Koskinen,

Tähkämaa, Törnqvist, Urpilainen (osittain) ja Westerlund sekä varajäsenet A-L. Jokinen, Saari (osittain) ja Turunen.

Vastalauseita

I

SKDL:n eduskuntaryhmä pitää myönteisenä, että valiokunta on pyrkinyt tiukentamaan niitä edellytyksiä, joilla lupa vesakomyrkkujen lentolevitykseen voitaisiin hallituksen esityksen (HE 23/1984 vp.) mukaan myöntää. Valiokunnan mietintöön sisältyy kuitenkin vakavia puutteita, mistä syystä ehdotamme eräitä korjauksia lakiehdotukseen.

Pidämme ensinnäkin hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön rakennetta lakiteknisesti heikkona. Ensin todettaisiin (5 a §) kuka torjunta-aineen lentolevitystä saa harjoittaa, sitten levityksen luvanvaraisuus (5 b §:n 1 momentti) ja vasta lopuksi pääsääntö, jonka mukaan levitys on kiellettyä ja sallittavissa vain poikkeustapauksissa (5 b §:n 3 momentti). Jos todella pyritään siihen, mitä valiokunta perusteluissaan korostaa, että vesakomyrkkujen lentolevitys on pääsääntöisesti kielletty, tulee tämä sääntö kirjata selvästi lakiin.

Ehdotammekin kyseistä pääsääntöä 5 a §:n 1 momentiksi, poikkeuksellista lupamahdollisuutta 2 momentiksi ja levityksen suorittajaan kohdistuvaa lisäedellytystä 5 b §:n 1 momentiksi.

Toinen korjausehdotuksemme koskee sitä, että eduskunnan ympäristö- ja luontoryhmän lakialoitteen (LA 25/1984 vp.) perusteella ehdotamme, että myös vesakon lehvästöruskuutus olisi pääsääntöisesti kielletty (5 a §:n 1 momentti).

Edelleen ehdotamme, että lupahakemukset ratkaisisi kunnanvaltuusto eikä kunnanhallitus, ennen muuta suuremman demokratian ja julkisuuden aikaansaamiseksi (5 a §:n 2 momentti).

Lopuksi ehdotamme, että kunnallisen lupaviranomaisen päätöksestä olisi normaali kunnallislain mukainen valitusoikeus (5 a §:n 4 momentti). Tällöin valitusoikeus olisi muun muassa jokaisella kunnan jäsenellä, mikä on erittäin tärkeää asiassa, jossa haitat kohdistuvat laajojen kansalaispiirien jokamiehenoikeuksiin.

Edellä sanotun perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

torjunta-ainelain 5 a ja 5 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 23 päivänä toukokuuta 1969 annetun torjunta-ainelain (327/69) 5 a ja 5 b §, sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä kesäkuuta 1978 annetussa laissa (434/78) näin kuuluviksi:

5 a § (5 b §)

Vesakontorjunta-aineen levittäminen ilma-alueesta, *samoin kuin vesakon hävittäminen lehvästöruskuutusta käyttäen on (poist.) kielletty.*

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, voidaan torjunta-aineen levittäminen poikkeustapauksessa sallia syrjäisillä ja pahasti vesoittuneilla alueilla kunnanvaltuuston päätöksellä. Luvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että suunnitelma on asianmukainen eikä torjunta-aineen levittäminen suunnitelman mukaisesti aiheuta sanottavaa haittaa luonnonsuojelulle tai paikalliselle väestölle ja vesakon hävittäminen muilla menetelmillä aiheuttaisi maanomistajalle koh-

tuuttomia kustannuksia. Jos edellä tarkoitettua haittaa tai vahinkoa aiheutuu vain osalle suunnitelmassa esitettyä aluetta, voidaan lupa myöntää vastaavasti vain osaa alueesta koskevaksi.

Luvan saamiseksi on maanomistajan tehtävä kunnalle lupahakemus, johon on liitetty suunnitelma levittämistoimenpiteistä. Hakemuksen johdosta kunnan on pyydettävä lausunto piirimetsälautakunnalta ja lääninhallitukselta. Jollei lausuntoa ole annettu kolmen viikon kuluessa pyynnön lähettämisestä, asia voidaan ratkaista ilman lausuntoakin. *Kunnanvaltuuston* tulee ratkaista asia kahden kuukauden kuluessa siitä, kun lupahakemus on kunnalle jätetty.

Muutoksenhausta ja valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanemisesta on voimassa mitä kunnallislaisissa (953/76) on säädetty.

(5 mom. poist.)

5 b § (5 a §)

Torjunta-aineen lentolevitystä saa 5 a §n 2 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan nojalla

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 1985

Matti Kautto

suorittaa vain sellainen ilma-aluksen omistaja tai haltija, jolle maa- ja metsätalousministeriö on antanut toimiluvan.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Anna-Liisa Jokinen

II

Tämä lainmuutos on yksi niistä lukuisista tarpeettomista lakimuutoksista, joita hallitus viime aikoina on tuonut eduskunnalle. Lakiehdotus tulisikin mielestämme hylätä.

Lakiehdotuksen mukaan kunnanhallitus antaisi luvan vesakon hävittämiseksi tarkoitetun torjunta-aineen lentolevitykseen, kun luvanantaja tähän asti on ollut maa- ja metsätalousministeriö. Kunnanhallituksessa on kuitenkin vain poikkeustapauksissa senlaatuista asiantuntemusta, joka pystyisi ratkaisemaan, milloin vesakontorjunta ilma-aluksesta on tarpeellista suorittaa. Nyt voimassa olevan lain mukaan antaa luvan maa- ja metsätalousministeriö, jossa on asiantuntijoita, jotka pystyvät arvioimaan vesakontorjunta-aineen vaikutukset luontoon ja sen, onko vesakontorjunta ilma-aluksesta tarpeellista suorittaa vai ei.

Pitkään torjunta-aineita ja niiden käyttöä sekä vaikutusta tutkineiden asiantuntijoiden lausunnoissa on ilmennyt mm. seuraavaa.

Jos vesakkojen hävittämisen käsittely myöhästyy, niin useimmissa tapauksissa havupuun ja siemensyntyiset lehtipuun taimet tai ainakin huomattava osa niistä tuhoutuvat. Tutkittaessa vesakontorjunnan myöhästymisen syitä vuonna 1981 todettiin valtion metsien kohdalta, että 80 prosentissa myöhästymisen tai tekemättä jättämisen syy on ollut lentoruiskutuskielto ja 20 prosen-

tissa näiden alojen syrjäinen ja hajanainen sijainti.

Jo puolukanvarsien kokoinen haavan vesakko harvakseltaankin esiintyessään toimii väli-isäntänä männynversoruosteelle, joka useimmiten taimiasteella tuhoaa tai vahingoittaa vakavasti männyn taimistoa. Tällaisen kituhaavikon hävittäminen ei ole käytännössä mahdollista ilman torjunta-aineita. Kunnollisen männikön aikaansaaaminen ilman torjunta-aineiden käyttöä ei eräissä tapauksissa ole käytännössä mahdollista.

Ruiskutus tapahtuu samalla alueella vain keran sukupolvessa eli 70—120 vuoden aikana. Lentoruiskutuksen käyttö tulisi olemaan vähäistä ja kohdistumaan lähinnä vaikeapääsyisille ja tiheästi vesoittuneille alueille. Eniten haittaa lentoruiskutuskielto aiheuttaisi valtion omistamilla mailla.

Eriyisesti työsuojeluhallituksen ja Maaseutu-työväen Liiton edustajien taholta korostettiin sitä, että muihin torjunta-aineen levityskeinoihin verrattuna lentoruiskutus on yöntekijän kannalta vaarattomin ja turvallisin menetelmä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 1985

Sampsu Aaltio

Eeva Turunen

